

Dante op school



Voor de meeste lezers van Landwerk is Dante geen volslagen onbekende meer. De rubriek met Dante's landschappen spreekt velen tot de verbeelding. Zouden middelbare scholieren er ook iets mee hebben? Kunnen zij aan de hand van enkele Dante-landschappen zelf iets te zeggen over, iets te vinden van de Nederlandse landschappen? Nota bene op de dag dat veel van hun leeftijdsgenoten staakten, kwamen ongeveer vijftig jongeren naar Kasteel Groeneveld om te praten over hun landschappen, over Dante's landschappen en over de landschappen van de overheid.

Een spannend experiment voor ervaren debaters zoals Henk Mulder, baas van de Dienst Landelijk Gebied, Frans ter Maten van Landschap Erfgoed Utrecht en Wim Bos, PvdA-fractievoorzitter van de Utrechtse Provinciale Staten. Zij zaten deze middag als deskundigen bij de jongeren. De eerste vraag was dan ook: 'Waarom zitten jullie hier eigenlijk, wat willen jullie hier leren?' De schamele antwoorden zo vroeg op de middag varieerden van 'nou gewoon, weet ik eigenlijk niet' tot 'Soest is mooi, maar ik weet eigenlijk niet waarom' en 'ik vraag me af waarom er zoveel panden leeg staan langs de snelweg'.

Oké, hier en daar wordt al nagedacht over het landschap. Dat is overigens ook te zien aan de foto's die de jongeren als voorbereiding op deze middag hebben gemaakt en in de zaal zijn opgehangen. Sommigen hebben duidelijk nagedacht over het landschap dat ze wilden vastleggen. En een landschap is in de beleving van deze jongeren lang niet altijd dat romantische beekdalletje met mooie plantensoorten. Landschap is ook gewoon stad, is ook die kleine kikker, is ook de Erasmusbrug. En zelfs de Vinex-wijk waar de meeste deskundigen in Nederland vanuit hun professie van gruwen.

De opdracht die de jongeren in groepjes meekrijgen is voor sommigen wat hoog gegrepen. Elk groepje krijgt een stapel foto's en een eigen Dante-thema mee. Kies, zo luidde de opdracht, uit jullie eigen stapeltje foto's de foto die het best past bij jullie eigen Dante-thema. Maar ja, wat stel je je als veertien- of vijftienjarige voor bij een "vraatzuchtig landschap"? Of een "kettters landschap"? Niets natuurlijk, totdat anderen in je

groepje er iets van vinden. Daar ben je het mee eens of niet. Het begint te leven: 'Vind jij dat een gierig landschap? Ik helemaal niet. Ik vind die andere foto veel beter.' En voor je het weet is zeker de helft van de jongeren enthousiast bezig om oordelen te vormen over landschappen. Want natuurlijk is er geen goed of fout vanmiddag. Het gaat om oordeelsvorming, om het nadenken over welk landschap aantrekkelijk is of juist niet en waarom.

Wees niet te gierig

De groepsdiscussies monden uit in een stelling per groep. Ze worden na een korte pauze gepresenteerd. En dan ontstaat er zowaar weer discussie. 'Voor elke meter bebouwing ook één meter natuur terug', stelt het groepje Vraatzuchtig landschap. 'Veel te weinig', reageren anderen. Zij willen minstens 1 op 10 of misschien wel 1 op 15. En dan onspint zich de discussie over hoe we gaan bouwen in Nederland. Gaan we de hoogte in zodat we veel groen over houden, of moet eigenlijk iedereen een flink huis met een flinke tuin kunnen bouwen omdat we nu eenmaal meer dan genoeg ruimte hebben in Nederland. Het sluit aan bij de stelling van het groepje dat praatte over een "gierig landschap": Benut de ruimte goed, maar wees niet te gierig. Of zoals vanuit het kettterslandschap werd gesteld: 'Meerdere functies in het land, mens en natuur, gebruik je verstand.'

Ook aardig was de discussie over de stelling "Natuur is niet wat het lijkt", bedacht door het groepje Misleidend landschap. Natuur is vaak maar schijn, achter de natuur ligt

altijd weer die snelweg en achter de boom altijd weer die elektriciteitsmast. Het lijkt allemaal wel mooi, maar eigenlijk is het dat helemaal niet. Misschien is de natuur dan zelfs wel minder fraai dan dat stadse landschap waarvan je tenminste weet wat je er aan hebt. Flatgebouwen kunnen ook mooi zijn. Bovendien steden zijn ook landschappen.

Stad-land

Maar eerlijk is eerlijk. Twee uur, misschien tweeënehalf uur. Dan is het ook wel weer mooi geweest. Buiten schijnt de zon, het is vrijdagmiddag. Tijd voor iets anders dan landschap. In een mum van tijd verlaten de jongeren de zaal: weekend. Ondertussen blijven de deskundigen verbluft achter. Wat een energie, en wat een genuanceerd denken al meteen. Stilletjes vragen ze zich af of de gangbare discussies over landschap tussen deskundigen nu echt zo heel anders zijn. Nee, waarschijnlijk niet. Want het gaat daar eigenlijk ook al jaren over de verhouding stad-land, het dilemma natuur-oernatuur-landschap, natuurcompensatie, Vinex-wijken en leegstaande blokkendozen langs de snelweg.

Geert van Duinhoven